

PSPR09 kurs 9, Psykoterapi - metoder och tillämpning 18 högskolepoäng

Kurs 9 har under läsåret 2023–2024 bestått av tre olika delkurser, 9:1 Psykologiskt behandlingsarbete utifrån psykodynamisk psykoteraeutisk inriktning, 9:2 Psykologiskt behandlingsarbete utifrån kognitiv beteendeterapeutisk inriktning och 9:3 Fallstudiemetodik inom psykoterapin. Den utvärderas i sin helhet på termin 10 vilket gör att en del undervisningsmoment ligger 3–4 terminer bakåt i tiden när skattningen genomförs. Detta kan påverka studenternas uppfattning av innehållet och värdering av momentet.Handledningen utvärderas separat efter avslutat delkurs, likaså seminarieserien. Dessa mindre utvärderingar är till hjälp för feedback till lärare och handledare vad som studenterna tycker fungerar bra och vad som kan utvecklas. Handledarna

Utvärderingen av kurs 9 avser de som tog examen ht23 (n=32) och vt24 (n=35). Utvärderingen genomfördes digitalt i Sunet i samband med undervisning. Ht23 var det 23 studenter som besvarade enkäten och vt24 var det 28. Nedan följer en sammanfattning av kursutvärderingen. Värdena i parentes avser medelvärden.

Sammanfattning av utvärderingen av kurs 9 ht23 och vt24

Det första värdet inom parentesen visar värdet ht23, det andra vt24.

Utvärderingarna av kursen i sin helhet var positiva. På frågan om relevans för psykologyrket låg skattningarna mycket högt (4.7 - 4.9). Frågan om kursen hade tydliga mål skattades relativt högt (3.7 - 4.1). Kursens struktur skattades något lägre ht23 (3.4) jämfört med vt24 (3.9). Förutsättningar att integrera kunskaper i ett större perspektiv skattades relativt högt (4.0 - 4.2). Studenterna ansåg att kursen i hög grad hade stimulerat till kunskapssökande (3.9 - 4.2) och uppmuntrat till självständigt tänkande (4.2 - 4.4). Kursen hade enligt studenterna i mycket hög grad gett nya kunskaper, perspektiv och insikter (4.6 - 4.8).

Kommentarer - *Positiva* – att få lära sig både PDT och KBT, att få testa och utveckla de färdigheter vi utbildas i, seminarieserien har varit bra förberedelser, klientarbetet har varit otroligt roligt och givande, det praktiska med att möta klienter. *Förbättringsområden* – Mer klientarbete, vissa handledare har inte koll på vad vi har lärt oss under kursen, handledarna borde vara mer samstämmiga i kvaliteten, flytta på seminarierna om exponering/mentalisering så de ligger tidigare.

De inledande seminarieserierna skattades båda högt, KBT (4.2 - 4.5) och PDT (4.8 - 4.6) vilket överensstämmer med tidigare terminer. Vanliga kommentarer i de separata utvärderingarna som genomförs i direkt anslutning till att seminarieserien avslutas **KBT** ”*fått lära mig en massa på ett effektivt sätt, bra upplägg från arbetsgången i KBT, aktiv inläring, att få rollspela så intensivt*” **PDT** ”*relevant för kommande klientarbete, bra kombination av litteratur, reflektion, diskussion och rollspel/övningar, att själv hålla i seminarium gjorde mig säker i ledarrollen*”. De separata utvärderingarna visar att studenterna är mycket nöjda överlag med innehållet, takten och seminarieledarna.

Fördjupningsseminarier som löper längs med kursen, skattades i båda kursgrupperna med en spridning mellan 2.4 och 4.4. Lägst skattning fick fallanalysseminariet (2.6-2.7) och högst skattning seminarium om mentalisering (4.2-4.4).

Litteraturen skattades med en spridning mellan 1.8 och 4.7 där McLeods bok *Case Study Research in Counselling and Psychotherapy*, (2.3 - 1.8) fick lägst skattningar. Av KBT litteraturen fick Kennerlys bok *Cognitive behaviour therapy* (4.2 - 4.5) samt Tolins bok *Doing CBT* (4.3-4.3) högst skattningar och av PDT litteraturen fick Bergstens bok *Affektfokuserad psykodynamisk psykoterapi*

(4.5– 4.8) fick högst skattningar. Utvärderingen överensstämmer med föregående kursgrupper. McLeods bok har utgått.

Vad gäller det handledda klientarbetet så låg skattningarna genomgående högt och studenterna tyckte att det handledda klientarbetet och handledningen hade stor betydelse för deras lärande (4.8 – 4.7). Studenterna var mycket nöjda med att få tillämpa både KBT och PDT (4.9 – 4.5).

Utbildningsterapins betydelse för lärandet skattades till (4.3) både ht23 och vt24. Exempel på kommentarer som framkom är *”har varit givande men inte så mycket arbete som jag har kunnat väva in med det jag gör på programmet, lärrikt att uppleva hur det är själv att vara patient, bra att få möjligheten att bli lite mer mentalt stabil för att klara rollen som terapeut, tror det beror mycket på vem man går till, detta är timmar jag ångrar.*

Samtliga skattningar av i vilken utsträckning kursen gett förutsättningar att nå målen för kursen låg mellan 3.7 och 4.8 för både ht23 och vt24 vilket ligger i nivå med tidigare kursgrupper. Det mål som gav lägst skattning var ”visa förmåga att självständigt formulera forskningsfrågor kring psykologiskt behandlingsarbete på basis av egna erfarenheter och forskningslitteratur, samt genomföra egna undersökningar och skriftligt rapportera resultaten”. Målet är kopplat till kursen om Fallstudiemetodik som studenterna uppfattar som rörig och svår att genomföra samt att kursboken skattas mycket lågt. Detta mål är borttaget i den nya kursplanen där delkurs 9:3 inte finns längre utan innehållet är förändrat och ingår i kurs 9:1 och 9:2.

Eget engagemang (4.5 – 4.4) och egen aktivitet (4.5 – 4.2) skattades högt och i nivå med föregående kursgrupper.

I vilken utsträckning intersektionalitet har vävts in i olika moment varierade något i båda kursgrupperna. För seminarieserien i KBT svarade 84 % ja ht23 och för seminarieserien PDT svarade 90 % ja ht23. För vt24 svarade 69 % ja för KBT och 80 % ja för PDT. Seminarieserien PDT fick flest ja svar vilket beror på att de vävt in Malin Fors bok om *Makt och Psykoterapi* i undervisning om PDT och det har fallit väl ut. Frågan hur vi kan stärka detta även i KBT seminarierna fortsätter lärarylaget att arbeta med.

Genomströmning

Vt 2022 började 36 studenter på termin 7 kurs 9 och ht 2023 examinerades 32 studenter. Ht 2022 började 31 studenter kurs 9 på termin 7 och vårterminen 2024 examinerades 35 studenter på termin 10. Detta visar på förflyttningar mellan kursgrupper när studenter tar studieuppehåll.

Kursens utformning

Kursen är utspridd över fyra terminer för att underlätta möjligheten att erbjuda studenter två terapiinriktningar; att läsa både KBT och PDT vilket som tidigare nämnt skattades högt av studenterna och så har det sett ut under många terminer. Hälften av studenterna börjar med delkurs 9:1 PDT inriktning och den andra hälften med 9:2 KBT inriktning. Att fördela tiden jämnt mellan inriktningarna blev kritiserat av utomstående sakkunniga vid senaste utvärderingen av programmet. Lärarylaget var dock enade i att detta var ett bra upplägg på en generalistutbildning och studenternas skattningar stärker det perspektivet ytterligare. Parallellt löper kurs 9:3 som är en vetenskaplig kurs, vilken syftar till att ge studenterna kunskaper om psykoterapiforskning utifrån fallstudiemetodik. Kurs 9:3 innehåller ett antal föreläsningar på termin 7 och 8 samt examinerande seminarier i grupp på termin 9. Studenterna har svårt att avsätta tid till den kursen och tycker att den kläms in mellan andra

kurser. Den anses också för omfattande för 2 hp. Det fanns flera negativa kommentarer i båda kursgrupperna om delkursen och så har det sett ut även i tidigare utvärderingar. Detta har lett till att vi med start ht 24 har tagit bort delkurs 9:3 och istället lagt de två poängen på delkurs 9:1 respektive 9:2. Ersättningen för innehållet i delkurs 9:3 är mer klientarbete i form av genomförande av informationssamtal. Alla studenter på termin 9 ska under terminens fyra första veckor genomföra 3 informationssamtal vardera under handledning i grupp. Fallstudiemetodiken är borttagen och således har gått McLeods bok utgått f o m ht24.

Handledning sker varje vecka och bedrivs i grupper om 3–4 studenter av en erfaren legitimerad psykoterapeut med särskild handledarutbildning. Handledningen ses som mycket värdefull och speciell av studenterna vilket gör att de ofta har höga förväntningar på vad handledningen ska ge och hur arbetet ska bedrivas i handledningen. Handledningen bedrivs delvis på olika sätt i de olika inriktningarna och övergången från en metod till en annan kan vara svår för studenterna och ibland även för handledarna. Vi har haft ett seminarium som ska underlätta bytet men det är borttaget p g a besparingar f o m vt25. Det kan dock framöver behövas mer inslag av vad som är gemensamt i de båda metoderna och vad som är metods specifikt. Kan bli en utvecklingspunkt för handledarna att arbeta med i handledningen.

Kursens utformning är anpassad till övriga kurser genom att handledning och klientarbete är förlagt på särskilda veckodagar för de olika kursgrupperna utifrån ett rullande schema. Dessa dagar är undervisningsfria för övriga kurser vilket följs utan större problem. När krock uppstår sker detta i dialog med kursansvarig. För studenterna på Kompletteringsutbildningen kan detta skapa problem då de har individuella scheman och därmed inte en undervisningsfri dag, vilket gör att det oftare krockar vilket skapar stress hos studenterna.

Handledningen för komplettander ställer särskilda krav på handledaren utifrån språkproblem och kulturskillnader och handledare anser att det tar extra tid i anspråk, vilket det delvis är kompenserat för. Det har dock upplevts som berikande att ha komplettander i handledningsgruppen då de har bidragit med olika erfarenheter.

Samordning och progression i relation till andra kurser

Kursen ges på avancerad nivå och ligger i slutet av programmet vilket ger god förberedelse inför psykologyrket och en möjlighet att förvärva viktiga teoretiska kunskaper före de tillämpade momenten. Tillämpningen av tidigare förvärvade kunskaper ges i två metodinriktningar vilket ger en bred kompetens i psykologiskt behandlingsarbete även om det blir på bekostnad av en högre grad av specialisering i en metod. Två tillämpade metodinriktningar speglar också innehållet i tidigare kurser och ger en möjlighet till progression. Det som kan saknas är hur den tillämpade metoden som studenterna tränas i ska kunna anpassas till olika vårdkontexter. Det kan handla om format eller längd på terapiesessionerna eller behandlingen. En majoritet av studenterna tycker att det är mycket värdefullt att de får läsa och bedriva terapi utifrån både KBT och PDT.

Examination

Handledarna arbetar delvis på olika sätt vilket kan skapa frustration hos studenterna. Båda inriktningarna ger lika mycket poäng men krav och tidsåtgång kan variera och många studenter lägger mer tid i KBT. Bedömning av studentens färdigheter görs utifrån filmat material vid varje handledningstillfälle. En gång per termin görs bedömningen utifrån filmat material av en hel session och feedback ges individuellt. Samtliga KBT handledare använder standardiserade

utvärderingsinstrument för att bedöma om studenten lär sig de delar som ska ingå i kursen, PDT handledare bedömer färdigheter på ett mindre mätbart sätt vilket är en del som skulle kunna utvecklas. Kompletterande som har två handledare blir bedömda av fler och det är vanligare att de blir underkända på sitt arbete jämfört med studenter på programmet. Detta beror ofta på en kombination av språkbristningar, bristande metodkunskaper och bristande grundläggande färdigheter i klientkontakten.

Det är svårt att bedöma färdigheter och handledare är oftare generösa i sina bedömningar än återhållsamma, dvs det är lättare att godkänna en student än att underkänna. Examinatorn fattar det avgörande beslutet men måste i relativt stor utsträckning förlita sig på handledarens bedömning vilket ibland är svårt. Medbedömning av examinator sker i de fall där handledaren är osäker vilket stärker bedömningsunderlaget och bidrar till säkrare bedömningar av studentens färdigheter. Vid de fall där de finns osäkerhet kan extra handledning ges eller kursen förlängas för att studenten ska ges mer tid att visa sina färdigheter. I vissa fall är de mer klart att studenten inte når målen och blir då underkänd.

Utmaningar

En av utmaningarna på kursen är rekrytering av psykoterapihandledare, särskilt inom PDT. För att möta denna utmaning har handledarutbildning getts med tätare intervall de senaste åren och ny startar ht2025. Samverkan med handledarutbildningen och psykoterapeutprogrammet är viktiga utmaningar för att säkerställa behovet av kompetent personal. Hösten 2024 har processen för att upphandla handledare startat vilket kan komma att underlätta rekryteringen och ge bättre förutsättningar till kontinuitet.

En annan utmaning är att få handledarna att förmedla liknande arbetsmetoder, stöd, krav och bedömningar. Den individuella feedbacken från kursansvarig som baseras från utvärderingar från studenterna är viktig del i det arbetet. Även handledarmötena kan vara till hjälp med en möjlighet att informera om förändringar och utvecklingsarbete samt fatta gemensamma beslut om olika rutiner och arbets sätt. Detta sammanfattas sedan i minnesanteckningar vilket gör att det finns en möjlighet att följa utvecklingsarbetet för alla i handledarkollegiet.

Det är också en utmaning att säkerställa att studenterna har kunskap om vilka lagar som styr arbetet på mottagningen och vad de ansvarar för. Arbetsordningen uppdateras varje termin och innehållet förbättrades avseende juridiken för ett par terminers sen med hjälp av jurist på LU. Alla studenter måste läsa den och skriva under att de har gjort så. Ett tillägg för att ytterligare säkra att studenterna förstår olika villkor för arbetet på mottagningen är att ge dem ett quiz med frågor om viktiga rutiner, lagar och förordningar.

Psykoterapimottagningen har upphandlat ett nytt journalsystem som är implementerat och är i fullt bruk från ht23. Detta har underlättat arbetet för både ansvariga, handledare och studenter och hjälper oss också att ständigt förbättra och utveckla vårt arbetssätt.

Lund 241014

Catharina Strid
Kursansvarig och examinator Kurs 9
Verksamhetschef Psykoterapimottagningen